

националната държава е хомогенно пространство, въпреки че до този момент династическите царства се разпростират на хетерогенна, даже често разпокъсана територия. При формирането на съвременните национални държави водеща роля играят различни обединителни фактори – общ етнически произход, територия и управленски апарат (Хобсбаум 1990). Националната идентичност в Република България се гради на етническия произход, а не на постижения на гражданското общество. Акцентира се върху хомогенността на населението като обединяващ и сплотяващ нацията фактор, а не върху общовалидните регулации и закони, даващи равна основа и служещи за ориентация в съвместното съжителстване. Различието – като отклонение от нормата – се явява проблемно, неудобно. То трябва да се нормализира, поправи, отграничи и прикрие. Ромите, като носители на това различие, пораждат неудобство сякаш са граждани на друга държава. Стигматизирайки „другостта“, мнозинството легитимира правото си да определя правилата, с които малцинството трябва да се съобразява и от чието създаване то остава изключено (Грекова 2001). Доминиращият културен модел е етнически по своя характер. Това, което описях в последните изречения, е един вид „идеален тип“ на това как да мислим малцинство – инструмент, чрез който то да бъде видяно в макроперспектива. Тези мисловни схеми обаче често биват пренасяни като инструмент за интерпретация върху всекидневни ситуации. Сред респондентите от български етнически произход съществува **страха** да не би „те“ да започнат да определят законите в „**нашата държава**“. В някои интервюта се твърди, че „те“ **не спазват правилата** и даже се смятат за привилегировани:

Ммм⁴⁶ на първо място ромът трябва да разбере, че той има не повече права, отколкото има етническия българин, арменец, евреин, турчин. Щом като краде, той трябва да си влезе в затвора. Щом като **мами**, същото. Той не може да

⁴⁶ Във всички цитирани откъси от интервюта сме се стремили в максимална степен, но без да затрудняваме четенето, да запазим особеностите на говоренето на съответния респондент (Бел. моя – М.Г.).